

**SVERIGES
KVINNOLOBBY
KOMMENTERAR
BUDGET-
PROPOSITIONEN
2016.**

**SVERIGES
KVINNOLOBBY**

Jämställdhetsbudgetering är inte bara könsuppdelad statistik

Jämställdhetsintegrering, det vill säga att anlägga ett jämställdhetsperspektiv på alla processer och beslut, är regeringens viktigaste strategi för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Det kräver bland annat könsuppdelad statistik, vilket vi ser mer av i budgetpropositionen 2016 än tidigare. Regeringens ambition att arbeta med jämställdhetsbudgetering är bra, men resursfördelningen leder fortfarande inte till jämställdhet. Fortfarande finns brister i analyser av skillnader och fortfarande saknas åtgärder för att ställa ojämställdheten till rätta. Av en feministisk regering krävs inte bara att budgeten ska sluta missgynna kvinnor, den ska också leda till att Sverige blir jämställt.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
Nyanlända invandrades etablering	11 812	16 440	15 806	20 675	27 979	30 849	29 553
Diskriminering	137	136	136	157	154	152	154
Jämställdhet	244	163	158	239	159	159	158
Äldreanslag ²	31	22	14	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	12 225	16 761	16 114	21 070	28 292	31 159	29 864

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Avser äldreanslaget 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare.

En feministisk regering borde satsa mer resurser på jämställdhetsåtgärder

Till utgiftsområde 13 "Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering" avsätts totalt ca 21 miljarder kronor. Av det läggs 239 miljoner på jämställdhetsåtgärder. Det är bra att budgetanslaget höjts sedan förra året, men det är fortfarande mindre än i höstbudgeten 2014. Under perioden 2017-2019 beräknar regeringen att lägga ett lägre belopp, 159 miljarder per år.

Sveriges Kvinnolobby välkomnar att bilaga 3 "Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män" har återfått den struktur bilagan hade tidigare (år 2004). Bilagan visar nu bättre hur det ser ut med den ekonomiska (o)jämställdheten. Nu återstår att se om bilagan används i reformarbetet.

Bättre att höja garantipensionen än att sänka skatten

Ekonomisk självständighet livet ut är ett av målen för regeringens jämställdhetspolitik. För att målet ska kunna nås räcker det inte att reformera föräldraförsäkringen eller införa rätt till heltid, vilket skulle leda till mer jämställda pensioner i framtiden. Det behövs även akuta insatser som riktas mot de [över 150 000 kvinnliga pensionärer som idag har en inkomst under EU:s fattigdomsgräns](#).

Jobbskatteavdraget har inneburit att inkomstskatten har sänkts, samtidigt som skatten på pension har legat kvar på samma nivå. Därför befinner vi oss nu i en situation där pension, som egentligen är uppskjuten lön, beskattas hårdare än lön. För att minska skillnaderna satsar regeringen cirka två miljarder i budgeten för 2016. Satsningen kommer att leda till att skatten sänks med ungefär 170 kronor i månaden för ensamstående pensionärer med garantipension och cirka 250 kronor i månaden för den som har en pension på 10 000 kronor i månaden.

Kvinnor är i majoritet bland de allra mest utsatta pensionerna, de som är ensamstående och de som är allra äldsta. Sveriges Kvinnolobby välkomnar att skatten på pensioner sänks. Det är dock viktigt att regeringen noga följer hur skattesänkningarna kommer kvinnor respektive män till del då det kan finnas en risk att skattesänkningen gynnar de med högre inkomster mer, vilket oftare är män.

Det bakomliggande problemet är fortfarande att skatten på arbete har sänkts genom jobbskatteavdraget. Ett mer effektivt sätt att hjälpa äldre, fattiga kvinnor hade varit att höja garantipensionen och utöka bostadstillägget ytterligare.

Dags att avskaffa hela jobbskatteavdraget

När det gäller jobbskatteavdraget föreslår regeringen en avtrappning som börjar på arbetsinkomster över 50 000 kronor i månaden. För dem med en månadslön över 123 000 kronor kommer avdraget att vara helt avtrappat. Regeringen räknar med att åtgärden ska leda till att skatteintäkterna ökar med 2,71 miljarder under 2016.

Så länge jobbskatteavdraget finns kvar kommer det dock att leda till ökade skillnader mellan kvinnor och män. Även om jobbskatteavdraget är procentuellt högre för de med lägre inkomster, ofta kvinnor, så har det ändå lett till att de som tjänar mer, ofta män, får ut mer pengar. Jobbskatteavdraget har också inneburit mindre skatteintäkter och därmed lägre finansiering till offentliga tjänster, områden som kvinnors ekonomiska självständighet är starkt beroende av. Det har heller inte gått att hitta några belegg för att jobbskatteavdraget har lett till att kvinnor har arbetat fler timmar, vilket var ett av de argument som användes när jobbskatteavdraget skulle införas.

Den avtrappning av jobbskatteavdraget som ryms i budgeten för 2016 är ett steg i rätt riktning och kommer förmodligen leda till att jobbskatteavdragets negativa effekter på den ekonomiska jämställdheten bromsas. En mer effektiv åtgärd för en feministisk regering hade dock varit att avskaffa hela jobbskatteavdraget.

Flexibiliteten i föräldraförsäkringen kan skapa inlåsnings effekter

Föräldraförsäkringen är en viktig nyckel för att uppnå ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män samt en mer jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. I budgeten föreslår regeringen att ytterligare en månad i föräldraförsäkringen ska reserveras för vardera föräldern från och med 1 januari 2016. 39 miljoner per år avsätts till föräldraförsäkringen under perioden 2016-2019. År 2017 avskaffas även jämställdhetsbonusen för föräldrar som delar lika på föräldraförsäkringen.

Det är viktigt att regeringen vågar ta ytterligare steg mot en helt individualiserad föräldraförsäkring. För att komma dit måste Socialdemokraterna, som tog ställning för en sådan inriktning på sin senaste kongress, få med sig Miljöpartiet som hittills har förordat en tredelad föräldraförsäkring. Att jämställdhetsbonusen slopas kommer förmodligen inte ha någon effekt på uttaget av föräldraförsäkringen eftersom de uppföljningar som har gjorts visar att bonusen inte har fått fler pappor att vara hemma med sina barn.

I budgeten för 2016 föreslås också att föräldrapenningens grundnivå ska höjas från 225 till 250 kronor per dag. Regeringen menar att höjningen kommer att förbättra kvinnors ekonomiska situation eftersom 92 procent av föräldrapenning på grundnivån utnyttjas av kvinnor (2013). Det betyder att många ensamstående och ekonomiskt utsatta mammor kommer få lite lättare att få vardagen att gå ihop.

Samtidigt är det viktigt att undersöka vilka konsekvenser höjningen av garantinivån i kombinationen med föräldraförsäkringens flexibilitet får för kvinnors arbetskraftsdeltagande på sikt. Kvinnor som står långt från arbetsmarknaden och tar ut föräldrapenning på garantinivån kan vara lockade att varva den med föräldralediga dagar utan ersättning under flera års tid. (Enligt dagens regelverk är det möjligt att plocka ut föräldrapenning fram tills den dag barnet fyller 12 år.) Den ersättning de får är då så pass låg att de aldrig kan bli ekonomiskt självständiga men kan ändå utgöra ett incitament för att inte ta sig ut i arbetslivet alls eller att vara hemma längre. Precis på samma sätt som vårdnadsbidraget har haft en inlåsandande effekt på framförallt kvinnor med utländsk bakgrund så skulle föräldraförsäkringen också kunna ha det, om den utnyttjas på ett sådant sätt. Regeringen avskaffar vårdnadsbidraget från och med den 1 januari 2016 utifrån samma analys. Därför borde det vara självklart för regeringen att även se över om föräldraförsäkringen i sin nuvarande utformning verkligen leder till ekonomisk jämställdhet och kvinnors självständighet.

Sverige behöver en fristående jämställdhetsmyndighet

För att stärka myndigheternas arbete med jämställdhetsintegrering utökar regeringen utvecklingsprogrammet för jämställdhetsintegrering i staten (JiM) från 18 myndigheter till att omfatta 41 myndigheter.

Att det behövs mer uppföljning och bättre samordning av jämställdhetspolitiken är ingen nyhet. Till exempel konstaterar [Riksrevisionen i senaste utvärdering av jämställdhetspolitiken under åren 2007 till 2014](#) att det inte finns någon systematik kring hur resultatet av olika myndigheter och andra institutioners jämställdhetsarbete tas om hand. Flera statliga utredningar har konstaterat att det behövs en bättre styrning av jämställdhetspolitiken. Det är även [en önskan som har uttryckts av jämställdhetsminister Åsa Regner](#).

[Sveriges Kvinnolobby har därför förordat att en särskild jämställdhetsmyndighet ska etableras](#). (Vi har även tagit initiativ till [den nationella konferensen Jämställdhetsdagarna](#) för att stötta och inspirera så väl offentlig som privat sektor i arbetet med jämställdhetsintegrering.)

Regeringen ger också Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet i uppdrag att samordna och stödja övriga lärosäten i arbetet med jämställdhetsintegrering. Regeringen vill bland annat ta tag i problemet med att bara 25 procent av professorerna vid svenska högskolor och universitet är kvinnor trots att kvinnor länge har utgjort en majoritet av studenterna. För att utföra uppdraget får Göteborgs universitet fem miljoner kronor under 2016.

Även här anser Sveriges Kvinnolobby att det bästa vore att skapa en jämställdhetsmyndighet som är frikopplad från akademien och forskningen för att istället fokusera på att genomföra jämställdhetspolitiken och de jämställdhetspolitiska målen. Myndigheten borde också ge stöd åt kommuner, landsting och andra myndigheter och se till att de olika aktörerna lever upp till sina åtaganden. Förhoppningsvis är uppdraget till Göteborgs universitet ett första steg mot det som senare kan bli en fristående jämställdhetsmyndighet.

Sveriges Kvinnolobby
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm
08-33 52 47
info@sverigeskvinnolobby.se
www.sverigeskvinnolobby.se

**SVERIGES
KVINNOLOBBY**

Mer information om Sveriges Kvinnolobbys arbete med jämställdhetsgranskningar av budgetar och våra tidigare publikationer hittar du via:
<http://sverigeskvinnolobby.se/blog/projekt/analys-av-regeringens-budget>